

Vestfold og Telemark

– der mennesker møtes

Kulturstrategi 2021–2024

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Forord

Den nye kulturstrategien ble vedtatt av Fylkestinget 19. mai 2021. Den har fått navnet Vestfold og Telemark – der mennesker møtes. Kulturstrategi 2021–2024. Det er en flott tittel! Aldri før har vi vært så oppmerksomme på verdien av at mennesker møtes, nå over ett år etter at koronaviruset ble påvist for første gang.

Verdien av at vi har kulturarenaer og kulturaktiviteter som er tilrettelagt og tilgjengelige for både innbyggere og besøkende i fylket kan måles i dialogen, deltagelsen og opplevelsene som skapes. Et rikt og mangfoldig kulturliv kjennetegner et velfungerende demokrati med ytringsfrihet. Det har verdi både for enkeltindivider og for oss som samfunn. Kultur bidrar til inkludering og til å motvirke ensomhet og utenforskap. Kultur bidrar til aktivitet, refleksjon og læring. Kultur skaper attraksjoner og gir bolyst. Derfor er god kulturpolitikk også god folkehelse- og næringspolitikk.

Kulturstrategien er fylkeskommunens viktigste verktøy for å utvikle kulturlivet i fylket. Sammen med underliggende temadokumenter etablerer den en kulturplattform med tydelig uttalte mål og prioriteringer som vil styre utviklingen fram mot 2024.

Illustrasjonene i kulturstrategien er utarbeidet av kunstneren Izabela Zolcinska som bor i Holmestrand. De er basert på hydrodata fra fylket og viser kysten og vannveiene våre som gjennomgående grafisk element. Vannveiene er kommunikasjonslinjer som knytter kyst og innland sammen. De har vært utgangspunkt for kulturutveksling til alle tider, og er det også i dag. Vannveiene er også arenaer for aktivitet, opplevelser og rekreasjon. Kysten representerer åpningen ut mot verden og kulturutveksling i et internasjonalt perspektiv. Illustrasjonene spiller godt på lag med hovedtemaene i kulturstrategien som er stedsutvikling, inkludering, kunnskap, aktivitet, arenaer og internasjonalisering.

Fylkeskommunen er avhengig av et nært samarbeid med kommunene i fylket for å nå målene i kulturstrategien. Andre viktige samarbeidspartnere er kulturinstitusjoner, kunstnere og frivillige organisasjoner. Takk til alle som har bidratt med engasjement og verdifulle innspill underveis i strategiarbeidet! Nå ser vi fram til fire år med målrettet innsats for å styrke kulturlivet. Sammen skal vi sørge for at innbyggere i alle deler av fylket har mulighet til å skape, vise fram og oppleve kultur av høy kvalitet.

Terje Riis-Johansen
Terje Riis-Johansen
fylkesordfører

Maja Foss Five
Maja Foss Five
leder av hovedutvalg for kultur, folkehelse, tannhelse og idrett

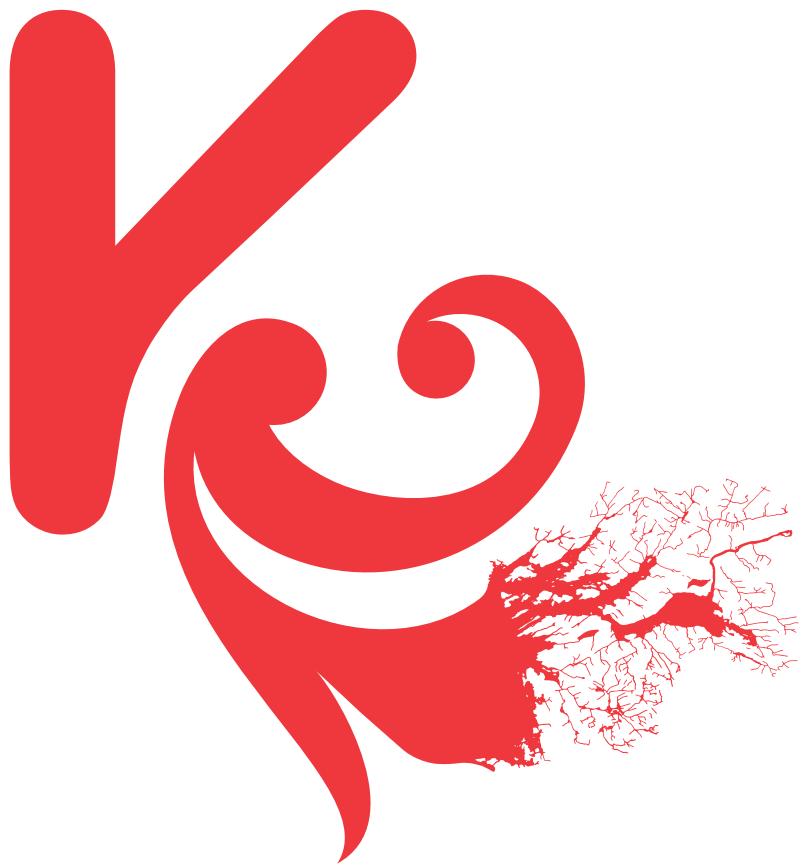

Innhold

Innledning.....	2
Vestfold og Telemark – et kulturfylke med stor K.....	6
Fylkeskommunens rolle som regional samfunnsutvikler	7
Kulturbegrepet	7
Overordnede føringer og mål.....	7
Kunnskapsgrunnlag og kontekst.....	8
Målgrupper	8
Kulturstrategiens oppbygging	8
Viktige satsinger.....	10
Temadokumenter	11
Oppfølging	11
Stedsutvikling.....	12
Mål.....	13
Tiltak.....	14
Inkludering.....	18
Mål.....	19
Tiltak.....	20
Kunnskap.....	22
Mål.....	23
Tiltak.....	24
Aktivitet.....	26
Mål.....	27
Tiltak.....	28
Arenaer.....	30
Mål.....	31
Tiltak.....	32
Internasjonalisering.....	34
Mål.....	35
Tiltak.....	36

Kulturfylket med stor K

Kultur bringer mennesker sammen. Kultur bidrar til aktivitet, dialog, inkludering og opplevelser. Et fritt og mangfoldig kulturliv kjennetegner et velfungerende demokrati med ytringsfrihet. Kultur har en identitetsskapende effekt på både individer og samfunn, skaper mening og trivsel og virker positivt på folkehelsa. Tilrettelagt tilgang til kulturarenaer og kulturaktiviteter er viktige nærmiljøkvaliteter som gir økt attraksjonskraft, bolyst og bidrar til stedsutvikling.

Fylkeskommunen har som ambisjon at Vestfold og Telemark skal være et kulturfylke med stor K. Det innebærer å dyrke den mangfoldige og rike kulturen vår og sørge for at innbyggere i alle deler av fylket har mulighet til å skape, vise fram og oppleve kultur av høy kvalitet.

Vestfold og Telemark – der mennesker møtes. Kulturstrategi 2021–2024 er et politisk vedtatt styringsdokument som sier hvordan fylkeskommunen skal utøve rollen som regional utviklingsaktør på kulturområdet fra 2021 til 2024.

Kulturstrategien er den første strategien for Vestfold og Telemark på kulturområdet. Strategiens viktigste oppgave er å etablere en felles kulturplattform for det nye fylket med tydelig uttalte mål og prioriteringer. En slik plattform er nødvendig for å målrette og koordinere fylkeskommunens innsats på kulturområdet i samarbeid med eksterne aktører.

Fylkeskommunens rolle som regional samfunnsutvikler

Fylkeskommunens samfunnsoppdrag er todelt. Den ene delen går ut på å være forvaltningsorgan, myndighetsutøver og tjenesteleverandør. Den andre delen innebærer å være en regional utviklingsaktør. Kulturstrategien sier hvordan fylkeskommunen skal utføre den andre delen av samfunnsoppdraget i strategiperioden.

I rollen som regional utviklingsaktør på kulturområdet, vil fylkeskommunen fra 2021 til 2024 legge vekt på å være

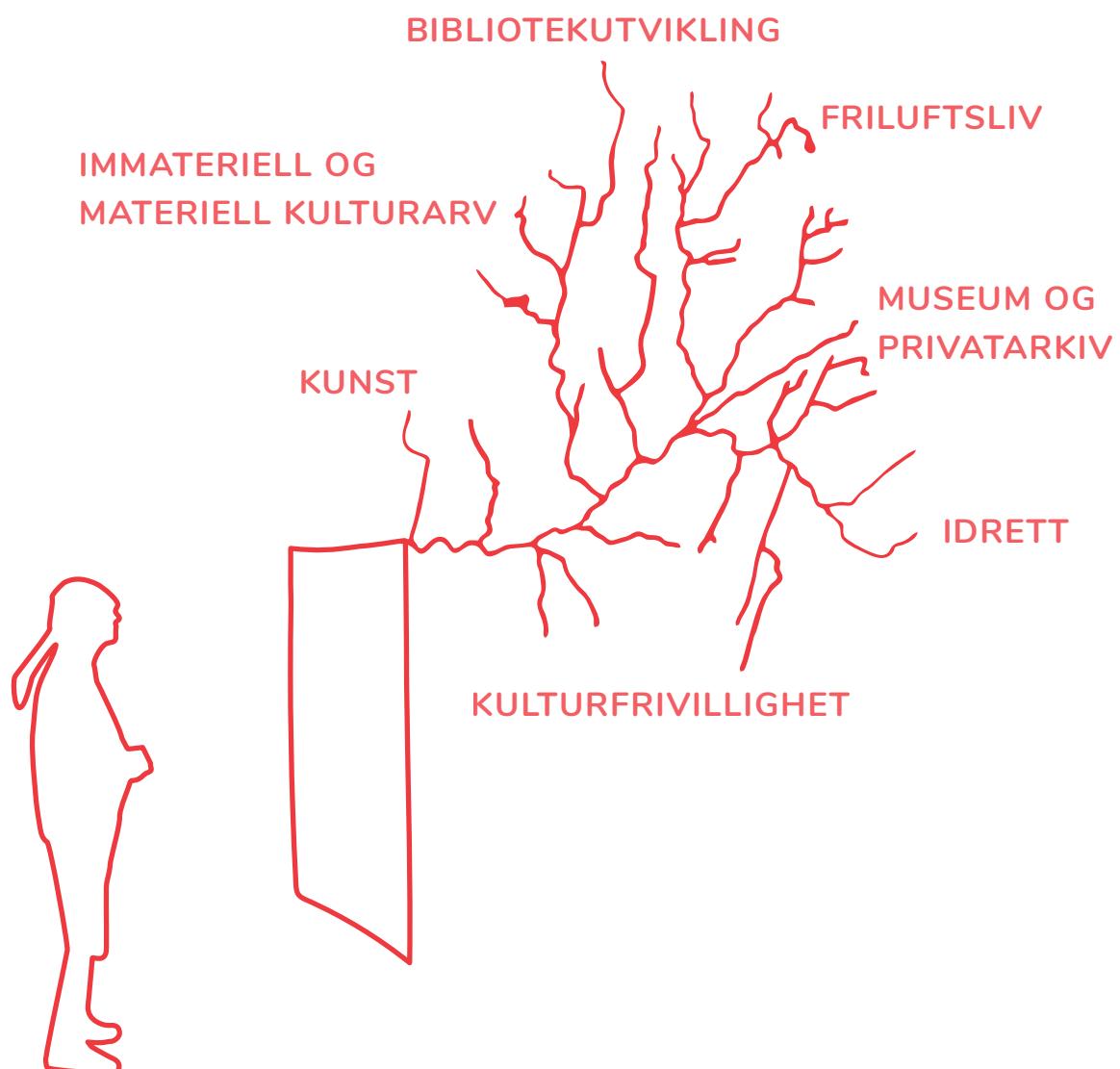
- Kunnskapsleverandør og kompetanseutvikler
- Koordinator
- Samarbeidspartner
- Tilskuddsyter og premissleverandør

Kulturbegrepet

Kulturbegrepet i kulturstrategien inkluderer alle fagområdene som sektor for kultur, regional identitet, idrett og frivillighet i fylkeskommunen arbeider med: bibliotekutvikling, friluftsliv, idrett, immateriell og materiell kulturarv, kulturfrivillighet, kunst, museum og privatarkiv. Begrepet kulturfrivillighet omfatter all frivillighet på kulturområdet. Brukes begrepet frivillighet, uten kultur- foran, inkluderer det all frivillighet i samfunnet.

Overordnede føringer og mål

De nasjonale kulturpolitiske målene i Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida* ligger til grunn for kulturstrategien, sammen med de nasjonale målene i Meld. St. 16 (2019–

2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken – Engasjement, bærekraft og mangfold, Meld. St. 18 (2015–2016) Friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet, Meld. St. 26 (2011–2012) Den norske idrettsmodellen, og Meld. St. 10 (2018–2019) Frivilligehå – sterkt, sjølvstendig, mangfaldig og Rom for demokrati og dannelse. Nasjonal bibliotekstrategi 2020–2023.

Kunnskapsgrunnlag og kontekst

Kulturstrategien bygger på det regionale kunnskapsgrunnlaget i dokumentet Ditt og mitt Vestfold og Telemark. Et kunnskapsbilde i utvikling, som presenterer sentrale utviklingstrekk, utfordringer og muligheter i fylket, og dybderapporten *Slik lever vi i Vestfold og Telemark*.

Kulturstrategien er forankret i Å utvikle Vestfold og Telemark – verdiskaping gjennom grønn omstilling. Regional planstrategi 2020–2024. Den skal sammen med andre regionale planer og strategier fremme satsingsområdene «verdiskaping gjennom grønn

omstilling» og «samhandling for å løse komplekse problemstillinger», og bidra til måloppnåelse innenfor de åtte bærekraftsmålene som er prioritert i planstrategien.

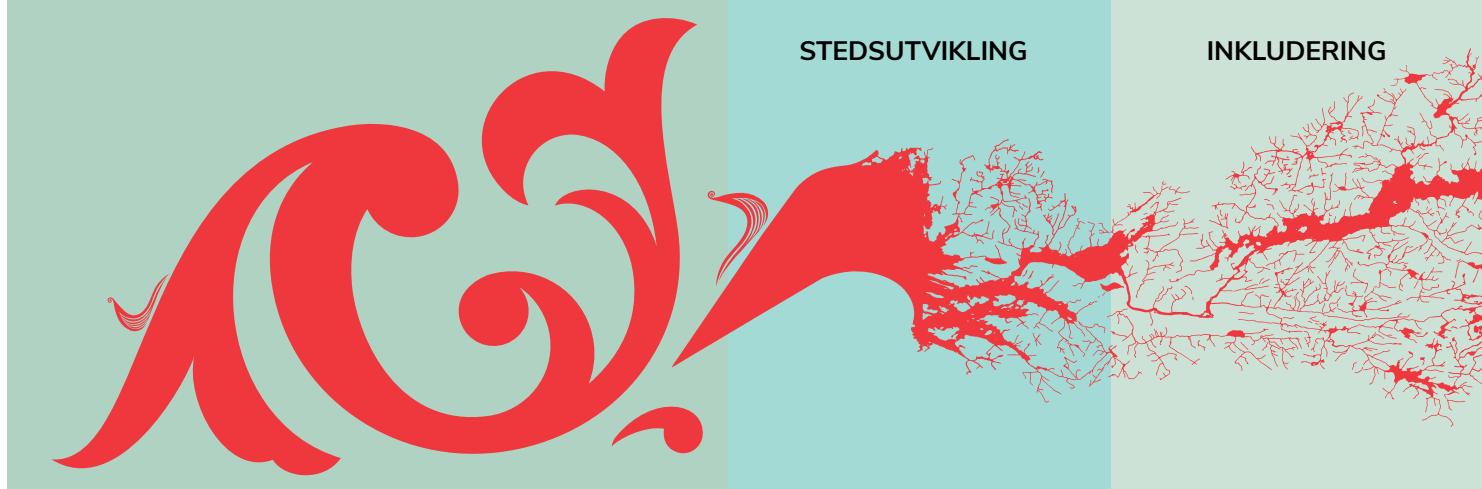
Målgrupper

Kulturstrategien har fire sentrale målgrupper: fylkespolitikere, ansatte i fylkeskommunens administrasjon, kommuner og andre eksterne aktører.

Kulturstrategien er et politisk vedtatt dokument som formidler kulturpolitikken i Vestfold og Telemark gjennom felles mål, prioriteringer og tiltak og kommuniserer hvordan fylkeskommunen skal utøve rollen som regional utviklingsaktør på kulturområdet.

For ansatte i fylkeskommunens administrasjon er kulturstrategien et arbeidsdokument og prioriteringsverktøy. Administrasjonen skal gjennomføre tiltak og arbeide for å nå mål i hele perioden kulturstrategien gjelder, og årlig rapportere om framdriften til politisk nivå.

Kulturstrategiens oppbygging

KUNNSKAPSGRUNNLAG

REGIONAL PLANSTRATEGI

KULTURSTRATEGI

Kulturstrategien har tematisk inndeling og er inndelt i seks hovedtemaer: stedsutvikling, inkludering, kunnskap, aktivitet, arenaer og internasjonalisering.

Hvert hovedtema har mål og tiltak innenfor alle fagområdene som sektor for kultur, regional identitet, idrett og frivillighet arbeider med. Målene beskriver ønsket tilstand innenfor hvert hovedtema ved utgangen av strategiperioden og i framtida.

Tiltakene sier hva fylkeskommunen skal gjøre for å nå målene.

KUNNSKAP

AKTIVITET

ARENAER

INTERNASJONALISERING

Prioriterte bærekraftsmål i regional planstrategi

For kommuner og andre eksterne aktører som organisasjoner, institusjoner, frivillige lag og foreninger, kunstnere og utøvere, er kulturstrategien et dokument som kommuniserer fylkeskommunens satsinger og prioriteringer. Strategien forplikter fylkeskommunen til å initiere, delta i og koordinere ulike samskapingsprosjekter på kulturområdet, sammen med disse aktørene.

For å nå målene i kulturstrategien kreves det samarbeid mellom de fire hovedmålgruppene på tvers av fag, institusjoner, forvaltningsnivåer, sektorer og seksjoner – med respekt for hverandres ulike roller og kompetanse. Fylkeskommunens prioriterte samarbeidspartnere på kulturområdet, blir beskrevet i temadokumentene som utarbeides under kulturstrategien. De er ikke nevnt med navn eller beskrevet i ingerisser eller på målnivå i selve strategien.

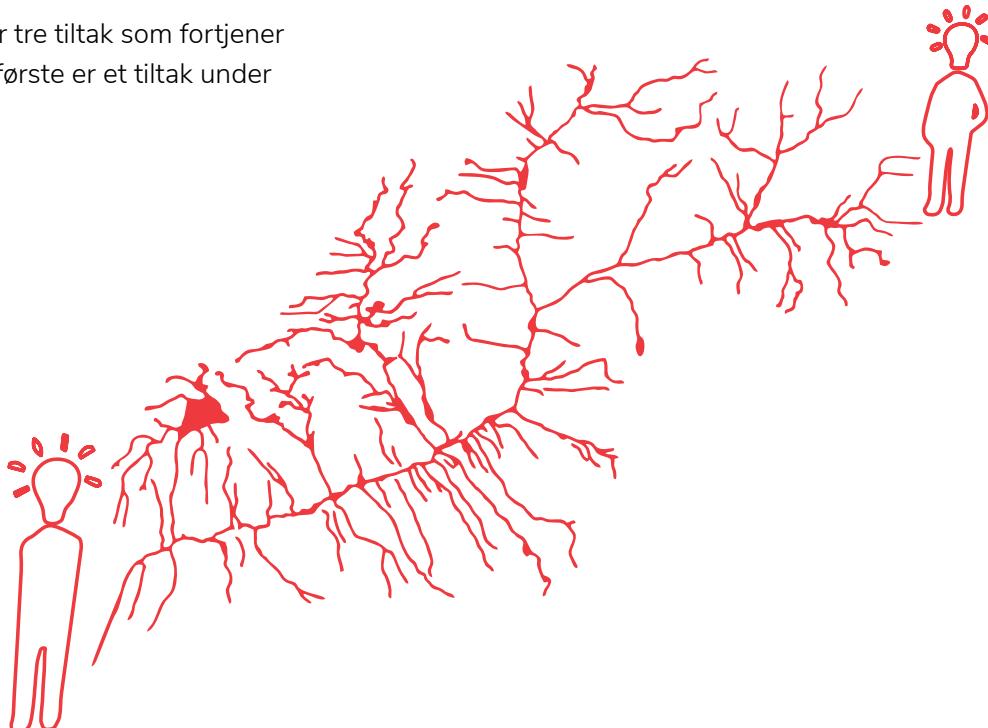
Viktige satsinger

Kulturstrategien har tre tiltak som fortjener ekstra omtale. Det første er et tiltak under

hovedtemaet stedsutvikling som blant annet skal fremme kultur- og naturbasert reiseliv. Tiltaket peker ut fem fyrtårn som fylkeskommunen skal satse på. De fem fyrtårnene er: Henrik Ibsen, Edvard Munch, Rjukan-Notodden Industriarv, vikingtid og middelalder og regionale kulturarrangementer. Med regionale kulturarrangementer menes arrangementer som har et regionalt nedslagsfelt og som gjennom sin attraksjonskraft bidrar til vekst i regionen og til å skape regional identitet.

Det andre tiltaket går ut på å etablere Kulturdialogen i Vestfold og Telemark. Dette finner man under hovedtemaet kunnskap. Kulturdialogen skal være et sett med dialogmøter mellom fylkespolitikerne og kulturaktørene i fylket, som gjentas årlig i strategiperioden.

Det tredje tiltaket er opprettelsen av en kompetansekalender. Også dette tiltaket finner man under hovedtemaet kunnskap. Kompetansekalenderen skal være et årlig program for kompetanseheving internt og eksternt, som viser hvilke konferanser, kurs, seminarer, verksteder og lignende som tilbys. Kompetansekalenderen gjøres tilgjengelig digitalt på fylkeskommunens nettsider.

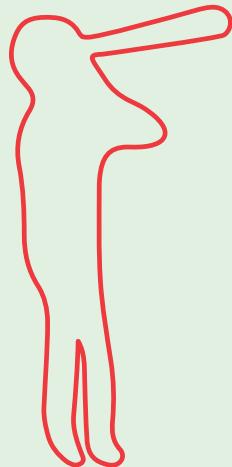
Temadokumenter

Det utarbeides temadokumenter for utvalgte kulturområder under kulturstrategien. Temadokumentene vil synliggjøre bredden av fylkeskommunens kulturinnsats og mangfoldet av aktører som bidrar til å realisere kulturpolitiske mål i fylket.

Temadokumentene skal konkretisere og operasjonalisere mål og tiltak i kulturstrategien.

De skal beskrive fylkeskommunens prioriterte samarbeidspartnere på de utvalgte områdene, og redegjøre for arbeidsdelingen mellom partene.

Temadokumentene utarbeides av fylkeskommunen, med innspill fra samarbeidspartnerne, og behandles politisk.

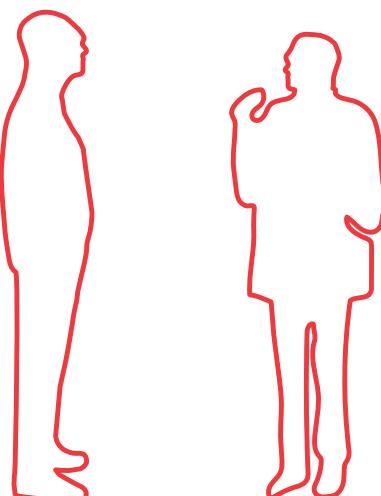
Planlagte temadokumenter om:

- bibliotekutvikling
- fartøyvern
- festivaler, spel og kulturarrangementer
- film
- friluftsliv
- frivillighet
- idrett
- kulturprogram for hele livsløpet
- kystkultur og vannveier
- museum
- musikk
- privatarkiv
- scenekunst
- språk og litteratur
- tradisjonskultur
- verdensarv
- vikingtidssatsing
- visuell kunst

Oppfølging

Fylkesrådmannen har ansvar for at kulturstrategien blir fulgt opp. Tiltak av prinsipiell karakter og tiltak som krever ekstra ressurser eller vesentlige omprioriteringer, skal fremmes som politiske saker og avstemmes mot de årlige rammene i fylkeskommunens budsjettddokumenter i strategiperioden. Tiltak som forutsetter involvering av eksterne kulturaktører, skal søkes forankret i samarbeidsavtaler eller lignende.

Fylkesrådmannen rapporterer årlig om status og framdrift til Hovedutvalg for kultur, folkehelse, tannhelse og idrett.

STEDSUTVIKLING

Kultur er viktig i stedsutviklingen. Kultur bringer mennesker sammen, bidrar til aktivitet, dialog, inkludering og opplevelser og påvirker folks helse og livskvalitet positivt. Kultur gir også identitet og sær preg til et sted, enten det er i form av historiske spor, kunstuttrykk eller kulturaktiviteten som finner sted der. Festivalbyen Horten, festivalbygda Seljord og Rjukan-Notodden Industriarv er eksempler på slike identitetsmarkører. Tilrettelagt tilgang til bygg, anlegg og områder for kultur, inkludert idrett og friluftsliv, er viktig i stedsutviklingen. Kultur bidrar til økt attraktivitet og gir grunnlag for regional og lokal identitet, kultur- og naturbasert reiseliv og næringsutvikling. Hovedtemaet stedsutvikling omfatter i denne kulturstrategien alle mål og tiltak som kobler kultur med bærekraftig stedsutvikling.

Mål

- Nye og revitaliserte møteplasser og arenaer for aktivitet, dialog, opplevelser og rekreasjon
- Vern og bærekraftig bruk av internasjonalt, nasjonalt og regionalt viktige kulturminner og kulturmiljøer samt friluftsområder
- Økt oppmerksomhet om bærekraftig kultur- og naturbasert reiseliv
- Utvalgte fyrtårn er ressurser i stedsutviklingen
- Fylket er attraktivt for profesjonelle kunstnere og kulturinstitusjoner og et sted hvor publikum kan oppleve profesjonell og samfunnsrelevant kultur

Tiltak

- Samarbeide med relevante aktører om følgende fyrtårn:

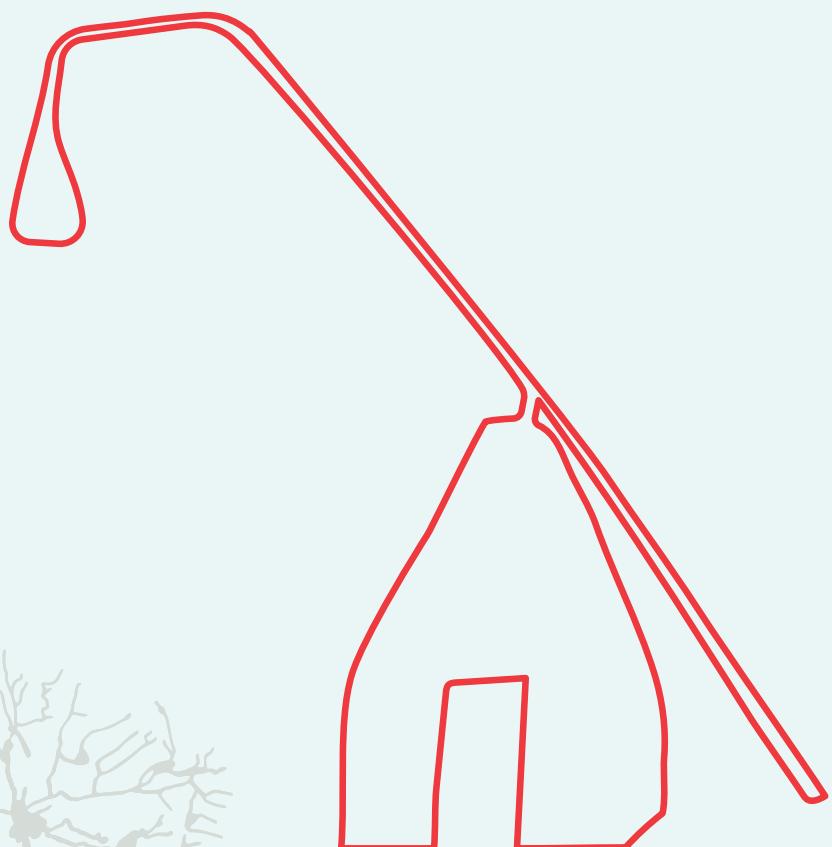
Henrik Ibsen

Edvard Munch

Rjukan-Notodden Industriarv

Vikingtid og middelalder

Regionale kulturarrangementer

- Framheve regionale kulturarrangementer og talentmiljøer som identitetsmarkører
- I økende grad stille krav til bærekraft og vurdering av klimakonsekvenser ved tildeling av fylkeskommunale tilskudd
- Stimulere til økt volum av og kvalitet på søknader om spillemidler til lokale kulturaarenaer, anlegg og områder for idrett, friluftsliv og egenorganisert aktivitet
- Kartlegge nasjonalt og regionalt viktige kulturmiljøer og andre arealkategorier for å gjøre arealforvaltningen mer forutsigbar
- Bistå kommunene med å fullføre kartleggingen og verdisettingen av friluftsområder
- Stimulere kommuner og interkommunale friluftsråd til å utarbeide forvaltningsplaner for statlig sikrede friluftsområder
- Videreutvikle attraksjoner langs kysten, Telemarkskanalen og andre prioriterte vannveier, med vekt på friluftsliv, kanallandskap, kystkultur, kunst, industriarv, vikingtid og middelalder
- Innføre ordning med vederlagsfri arkeologi på kommuneplannivå innenfor fastsatte utviklingsgrenser
- Arbeide for å utvide prøveprosjektet med bygningsvernsatsing i Vest-Telemark til en by langs kysten og gjøre ordningen permanent, med base i Vest-Telemark Museum
- Bidra til å styrke og synliggjøre bibliotekenes rolle som lokale litteraturhus og arenaer for folkeopplysning
- Løfte samtidskunst og være pådriver for å engasjere kunstnere i stedsutviklingsprosesser
- Styrke kunstsentrernes rolle som kompetansecentre, innenfor feltet kunst i offentlige rom
- Løfte kunst og kreative næringer i arbeidet med næringsklynger
- Bruke Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken til å legge til rette for formidling av kunst og kulturprosjekter som er sentrale for lokal identitet og lokale satsingsområder
- Være en aktiv bidragsyter i planarbeid for å sikre grønne strukturer og ferdsselsårer i byer og tettsteder
- Bistå kulturfrivilligheten med å utvikle lokale nærmiljøtiltak
- Arbeide for å øke antallet sosiale møteplasser, nyskapende aktivitetsarenaer og anlegg for egenorganisert aktivitet

Henrik Ibsen

I 2028 er det 200 år siden Henrik Ibsen ble født i Skien. Oppveksten i byen var en sterk inspirasjon til hans senere diktning. Ibsen står i en særstilling i norsk litteraturhistorie som en av verdens fremste dramatikere. Han regnes som skaperen av det moderne drama. Ibsens skuespill får stadig ny aktualitet og spilles verden over.

Regionale kulturarrangementer

Det gjennomføres hvert år forskjellige regionale kulturarrangementer i fylket innenfor ulike fagområder og sjangere, for eksempel festivaler, forestillinger, konserter, markeder, mesterskap, spel og større utstillinger. Felles for disse er at de er identitetsskapende, har et publikumstilfang utover kommunegrensene og bidrar til å sette Vestfold og Telemark på arrangørkartet.

Edvard Munch

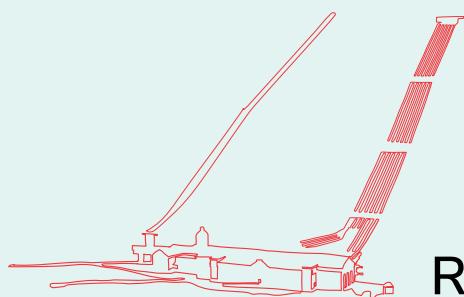
Edvard Munch (1863–1944) er en av modernismens viktigste kunstnere. Eksperimentering innen film, foto, grafikk, maleri, tegning og skulptur har gitt Munch en unik posisjon i norsk og internasjonal kunsthistorie. Det best bevarte hjemmet hans som fortsatt står ligger i Åsgårdstrand, stedet hvor mye av kunsten har motiv fra. Munch bodde også i Kragerø. Der finner vi landets eneste statue av ham. Munch formidles i dag både analogt og digitalt til stadig nye publikumsgrupper.

Vikingtid og middelalder

Vestfold og Telemark har en spesielt rik kulturarv fra vikingtida (ca. 750–1050 evt.). Mest kjent internasjonalt er skipsfunnene fra gravhaugene på Borre, Gokstad, og Oseberg, brynesteins-eksporten fra Eidsborg, handelsskipet fra Klåstad og handelsplassen Kaupang. Det finnes spor etter bosteder og næringer fra høyfjell til kyst i fylket.

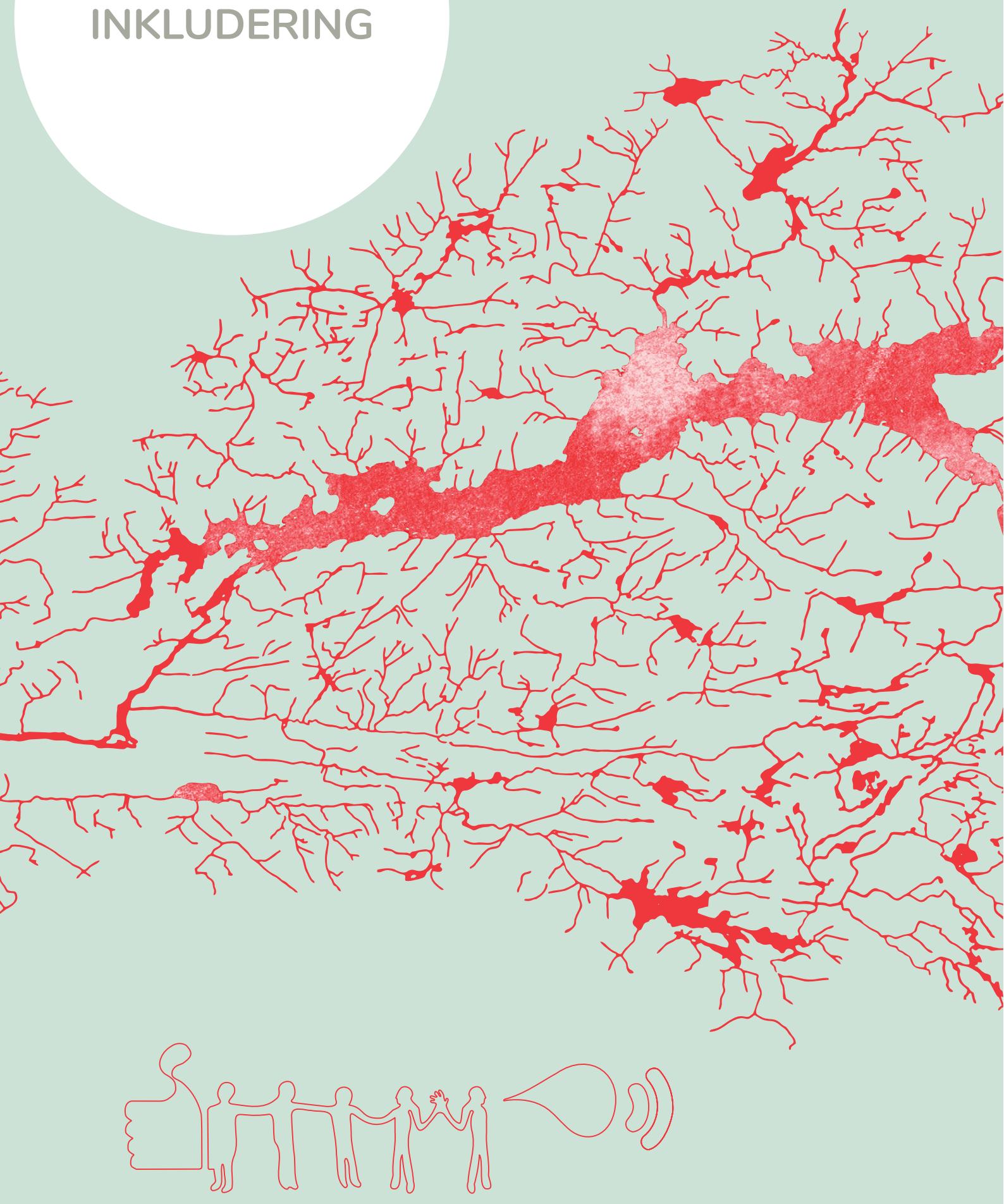
I middelalderen (ca. 1050–1537 evt.) vokste kjøpstedene Skien og Tønsberg til byer. Gateløp, torg og ruiner er blant dagens synlige spor etter middelalderbyene, men et rikt antall kulturminner ligger fortsatt under asfalten. I tillegg til stavkirker, har fylket den største tettheten av kirkesteder, steinkirker og profane tømmerbygninger fra middelalderen i landet.

Rjukan-Notodden Industriarv

Rjukan-Notodden Industriarv ble satt på UNESCOs verdensarvliste i 2015. Industriarven har fått denne statusen som et fremragende eksempel på det som blir kalt den andre industrielle revolusjonen. Rjukan-Notodden Industriarv dokumenterer Norsk Hydros pionervirksomhet i norsk og internasjonal sammenheng på begynnelsen av 1900-tallet. Industriarven handler om hvordan vann fra Hardangervidda ble brukt til å produsere kraft som igjen ble benyttet til kunstgjødselproduksjon for verdensmarkedet, og om infrastrukturen med transportårer og bedriftsbyer rundt kraft- og industrianleggene. Det er denne helheten med spor etter kraftproduksjon, industri, transport og samfunn som gjør verdensarvstedet spesielt.

INKLUDERING

Tilgang til kulturarenaer og et bredt kulturtildbud fremmer inkludering og motvirker ensomhet og utenforskning. Fylkeskommunen skal bidra til at et mangfold av kulturuttrykk og praksiser kommer fram og blir gjort tilgjengelig for befolkningen uavhengig av alder, funksjonsevne, geografi, kulturell bakgrunn, livssyn, sosial tilhørighet, språk, seksuell legning og kjønnsidentitet. Kultur skal motvirke knebling av ytringsfriheten. Kunst som kulturuttrykk har evne til å provosere og skape debatt og skal være fri. Tilgang til kulturaktiviteter virker positivt på folks fysiske og psykiske helse. Fylkeskommunen skal derfor arbeide for at alle får tilgang til tilrettelagte og universelt utformede arenaer og aktiviteter i nærmiljøet sitt. Hovedtemaet inkludering omfatter mål og tiltak som kobler kultur med inkluderingsperspektivet.

Mål

- Et kulturliv preget av dialog og ytringsfrihet, der alle er velkomne og har mulighet til å skape, delta og oppleve
- Tilrettelagt og universelt utformet tilgang til kultur
- Tydelig og tilpasset kommunikasjon og formidling på kulturområdet
- God geografisk spredning og mangfold i kulturtildbudet
- Nye deltaker- og publikumsgrupper benytter kulturarenaene

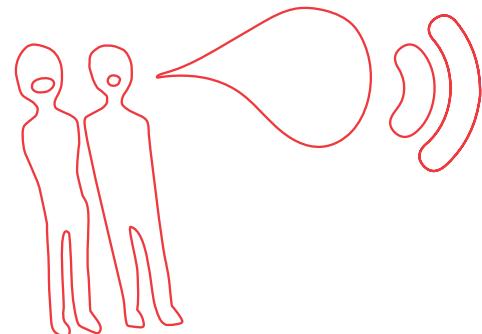
Tiltak

- Iverksette brukermedvirkning og samskaping som metode i fylkeskommunalt utviklingsarbeid
- Stimulere til økt elevmedvirkning i Den kulturelle skolesekken
- Sørge for at programmet til Den kulturelle skolesekken speiler vårt mangfoldige samfunn
- Sørge for at kulturtilbuddet til barnehager og skoler bidrar til å utjewe sosioøkonomiske forskjeller
- Oppgradere tilrettelagte kulturminner i fylket med informasjonstavler og digitale formidlingsløsninger
- Styrke eierskapet til kulturarven ved å ha et flerkulturelt perspektiv i formidlingen
- Sørge for at relevant informasjon og formidling gjøres tilgjengelig på flere språk
- Utrede muligheten for å kunne tilby et kulturprogram til barnehager i hele fylket
- Stimulere til utvikling av bibliotekene som sosiale møteplasser og inkluderende arenaer i et kultur- og folkehelseperspektiv
- Gjøre den digitale lesekampanjen sommerles.no relevant og tilgjengelig for flere målgrupper
- Tilstrebe mangfold i alle komiteer, organer, råd, tillitsverv og utvalg på kulturområdet
- Arbeide for å nå nye deltaker- og publikumsgrupper som av sosiale og økonomiske grunner ikke deltar
- Støtte opp om nye anleggs- og aktivitetstrender og kultiruttrykk
- Stimulere frivillige organisasjoner til aktivitet som bidrar til inkludering
- Gjøre informasjon om universell utforming og tilrettelegging i egne utviklingsprosjekter digitalt tilgjengelig
- Kartlegge universell utforming og tilrettelegging av bygg, anlegg og områder for kulturaktivitet i samarbeid med relevante aktører
- Bidra til universelt utformede museumsbygg

Brukermedvirkning og samskaping

Brukermedvirkning handler om at sluttbrukere og interesserter, enten det er enkeltindivider, bedrifter, organisasjoner eller institusjoner, tas med i utviklingen av produkter og løsninger som angår dem. Samskaping går enda dypere – da deltar de aktivt i å skape produktet eller løsningen sammen med den som tradisjonelt har stått for leveransen.

Sommerles.no

Sommerles.no er en digital lesekampanje for alle barn i 1.–7. klasse i regi av fylkesbiblioteket og folkebibliotekene. Målet med kampanjen er at flest mulig barn skal lese mest mulig gjennom en lang sommerferie. Sommerles.no varer fra 1. juni til 31. august hvert år.

Universell utforming

Universell utforming innebærer at bygg, omgivelser, produkter og tjenester er utformet slik at de kan brukes likeverdig av alle mennesker.

KUNNSKAP

Kultursektoren forholder seg til et vidt kunnskapsbegrep. Hele den menneskelige erkjennelse danner yttergrensa for hva kunnskap er eller kan være. Fylkeskommunen er både produsent og formidler av kunnskap innenfor fagområdene som dekkes av kulturbegrepet: bibliotekutvikling, friluftsliv, idrett, immateriell og materiell kulturarv, kunst, kulturfrivillighet, museum og privatarkiv. Fylkeskommunen er også pådriver for delingskultur på tvers av disse feltene. Nettverk og møteplasser er viktige arenaer for å dele kompetanse og få ny kunnskap. Fylkeskommunen drifter og deltar i en rekke nettverk på kulturområdet og samarbeider med ulike forsknings- og kompetansemiljøer. Kulturformidling og kunnskapsdeling til barn og unge er en viktig del av fylkeskommunens virksomhet. Når det gjelder kunnskap om norsk språk, har fylkeskommunen et særlig ansvar for å ivareta nynorsktradisjonene i fylket.

Mål

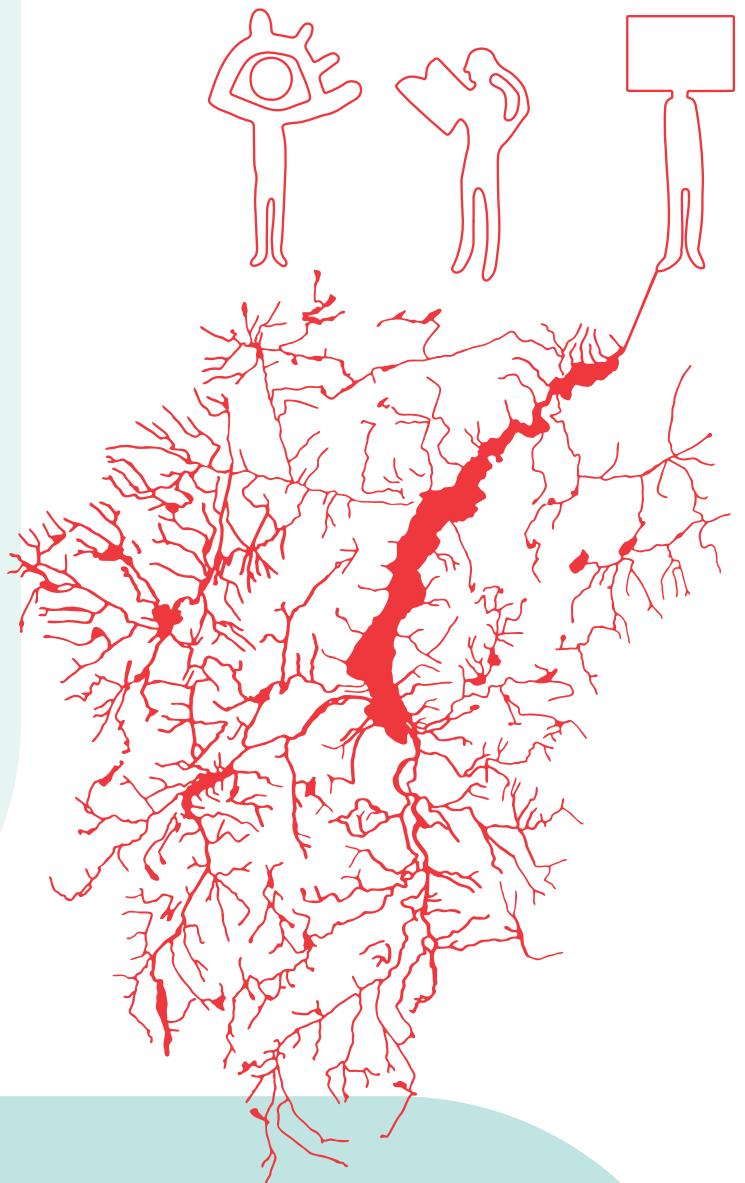
- Høy kulturfaglig kompetanse og delingskultur preger hele kulturområdet
- Befolkningen har økt tilgang til kvalitetssikret kulturfaglig informasjon
- Styrket kunnskapsproduksjon og metodeutvikling på kulturområdet
- Styrket arrangørkompetanse på kulturområdet
- Et solid kunnskapsgrunnlag om kultur og effektene av kultur i fylket

Tiltak

- Etablere Kulturdialogen i Vestfold og Telemark mellom kulturpolitikere og kulturaktører i fylket
- Arbeide for at det regionale nivået skal få en større rolle i den nasjonale kulturdialogen
- Etablere, drifte og/eller delta i nettverk sammen med kommuner og andre aktører
- Tilby årlige program for kompetanseheving internt og eksternt i en kompetansekalender
- Bidra til økt kunnskap om norsk språk som kulturbærer
- Tilgjengeliggjøre kvalitetssikret data og empirisk kunnskap fra kulturområdet på digitale plattformer
- Forsterke samarbeidet med offentlige organer og forskningsmiljøer om metodeutvikling
- Initiere relevante forskningsprosjekter med empiri fra Vestfold og Telemark på kulturområdet
- Sørge for at minst 97% av de fredede bygningene i privat eie har kjent tilstandsgrad
- Tette kunnskapshull i kulturhistorien gjennom forskning og forskningsbasert forvaltningsarbeid
- Styrke arbeidet med nyere tids arkeologi ved å gjennomføre minst to konkrete prosjekter
- Registrere, dokumentere og utrede herregårder og herregårdsmiljøer og samle informasjonen i en kunnskapsoversikt
- Sammenstille og formidle kunnskap om middelalderske kirkesteder
- Innhente og formidle kunnskap om Rjukan-Notodden Industriarv i et bærekraftig perspektiv
- Styrke bibliotekenes rolle som formidlere av kvalitetssikret informasjon
- Innhente og dele kunnskap om anlegg, områder og aktiviteter for idrett og friluftsliv
- Kartlegge visningssteder for Den kulturelle skolesekken
- Gjøre minst halvparten av alle fylkeskommunens kurs og konferanser på kulturområdet tilgjengelige digitalt
- Bygge opp en statistikkbank på bibliotekområdet
- Gi barn og unge tilbud om kurs for å styrke arrangørkompetansen på kulturområdet
- Bidra til økt kunnskap om kultur som næringsvei ved å kartlegge kulturell og kreativ næring
- Bidra til økt kunnskap om aktivitets- og publikumstrenger ved blant annet å gjennomføre en publikumsundersøkelse for hele fylket
- Kartlegge hvordan kulturtildelningen når ut til mennesker med nedsatt funksjonsevne og lav sosioøkonomisk status gjennom å måle gruppene deltagelse over tid, blant annet gjennom publikumsundersøkelsen som gjennomføres for hele fylket
- Bidra til å bevare og utvikle kunnskap om tradisjonsuttrykk, slik som folkemusikk, folkedans og tradisjonshåndverk
- Måle samfunnsøkonomiske ringvirkninger av nasjonalt og/eller regionalt viktige kulturmiljøer
- Måle økonomiske ringvirkninger av regionale kulturarrangementer
- Produsere en podkast der fylkets kulturhistorie er hovedtema
- Vurdere en felles innkjøpsordning for Norsk kulturindeks og Norsk idrettsindeks for kommunene
- Være pådriver for å samordne og styrke arbeidet med å bevare, tilgjengeliggjøre og formidle privatarkiv i fylket
- Bidra til økt kunnskap om bærekraftige og innovative anskaffelser
- Bidra til økt kunnskap om kulturfrivilligheten som arena for inkludering og demokratilæring
- Bidra til økt kunnskap om kunstproduksjon
- Bidra til økt kunnskap om folkehelseeffekter av kultur
- Tilby årlig studenthospitering

Kulturell og kreativ næring

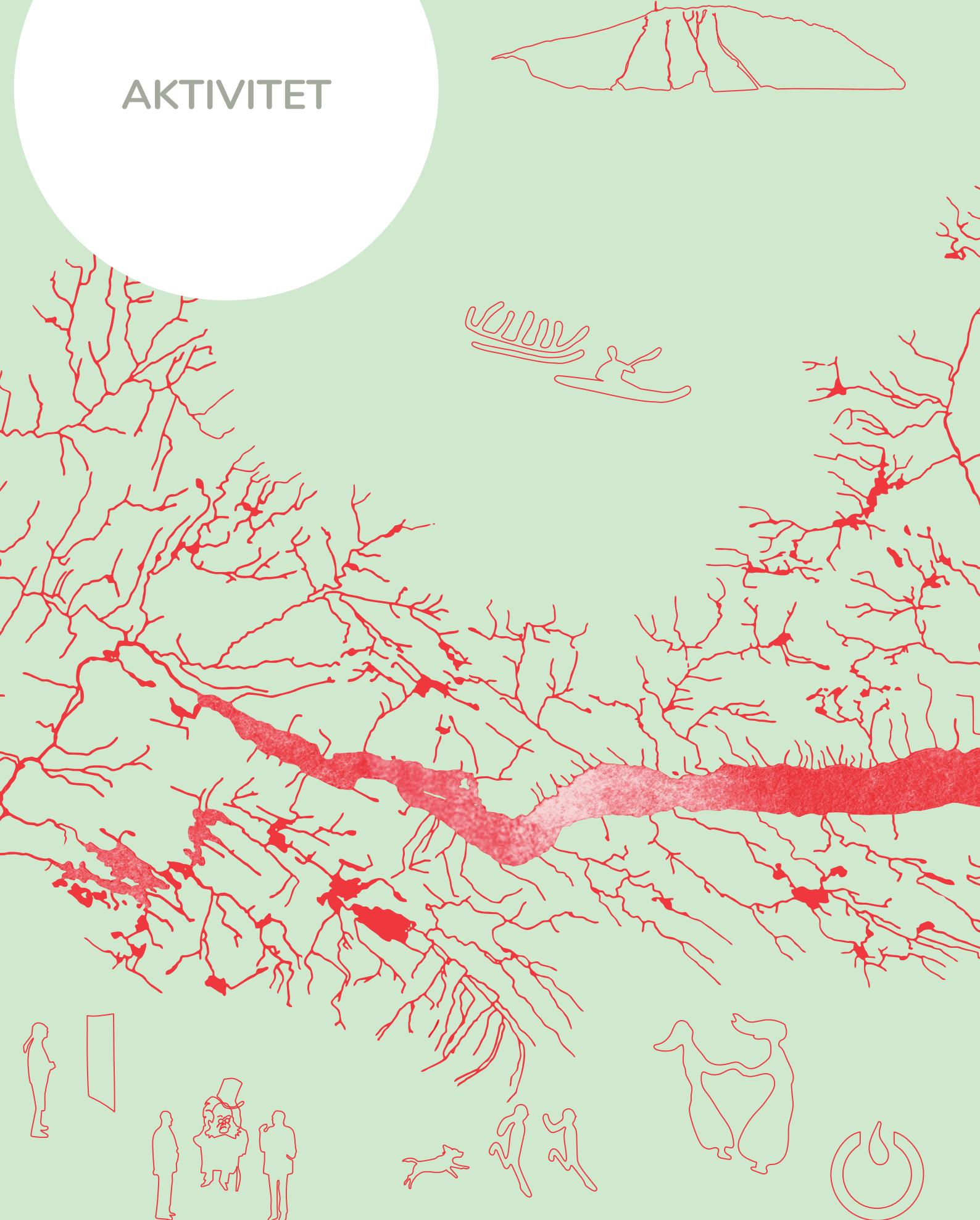
Kulturell og kreativ næring er en samlebetegnelse på næringsvirksomhet basert på framstilling av kulturelle uttrykk som primært kommuniserer gjennom estetiske virkemidler som bevegelser, bilder, farger, former, fortellinger, lyder, symboler og tegn. Arkitektur, dataspill, design, film, litteratur, musikk, radio, reklame, trykte medier, TV, utøvende kunst og visuell kunst inngår i betegnelsen kulturell og kreativ næring.

Norsk kulturindeks og Norsk idrettsindeks

Norsk kulturindeks er en årlig oversikt over kulturtildelning og kulturaktivitet i norske kommuner, regioner og fylker. Indeksene er basert på registerdata fra en rekke offentlige etater, interesseorganisasjoner og foreninger. Norsk idrettsindeks er en tilsvarende oversikt over idrettsanlegg og idrettsaktivitet i Norge.

AKTIVITET

Aktivitet omfatter i denne sammenhengen deltakelse og utøvelse innenfor alle områdene som dekkes av kulturbegrepet. Fylkeskommunen skal tilrettelegge for både organisert og egenorganisert aktivitet og sørge for at både innbyggere og tilreisende gis et variert kulturtilbud av høy kvalitet. Aktivitet bidrar til god fysisk og psykisk helse. Siden mange aktiviteter utføres i fellesskap med andre, bidrar de til å skape sosial tilhørighet og fremme inkludering. Innholdet i kulturaktiviteter skapes i samspill mellom det offentlige og det private, profesjonelle og amatører og gjennom en betydelig frivillig innsats. Et arrangement er i seg selv en aktivitet. I fylket gjennomføres det en rekke forskjellige kulturarrangementer, slik som festivaler, foredrag, forestillinger, kino, konserter, kurs, markeder, mesterskap, spel, turneringer, utstillinger og vandringer.

Mål

- Kultur utfordrer og skaper engasjement gjennom gode opplevelser
- Kulturtilbuddet til barn og unge stimulerer til aktiv deltagelse og personlig vekst
- Kulturtilbuddet er preget av aktualitet, allsidighet og kvalitet
- Kulturfrivilligheten har forutsigbare rammer
- Kulturarrangementer har fått grønnere profil
- Økt fysisk aktivitet for alle gjennom hele livsløpet
- Økt aktivitet innen jakt, fiske og høstningsbasert friluftsliv
- Gode forutsetninger for talentutvikling og profesjonelt virke

Tiltak

- Evaluere og revidere retningslinjer for fylkeskommunale priser og stipender på kulturområdet
- Evaluere og revidere fylkeskommunale tilskuddsordninger på kulturområdet for å fremme et bærekraftig kulturliv
- Samarbeide med relevante aktører om bærekraftig bruk av kulturminner og kulturmiljøer som opplevelses- og turmål
- Rekruttere nye deltakere inn i fylkeskommunens kulturprogram for bedrifter
- Gjennomføre pilotprosjekter for å stimulere til grønnere arrangementer
- Etablere et systematisk samarbeid mellom fylkeskommunen, Kulturskolerådet, Ung Kultur Møtes, kommunene og frivillige organisasjoner
- Bidra til folkehelseprosjektet Liv og Røre for å skape aktive skolehverdager
- Bidra til at unge talenter får vist seg på flere arenaer og blir brukt aktivt i oppdragsvirksomhet
- Støtte tiltak som styrker rekrutteringen til høstningsbasert friluftsliv, slik som opplæringsjakt og kurs i innlandsfiske
- Være bidragsyter og samarbeidspartner i gjennomføringen av NM-veka 2022, Paraveka og Telemarksveka
- Være bidragsyter til digital Munch-formidling
- Være pådriver for talentutvikling innen alle idrettsgrener, friluftslivsgrener og kulturuttrykk
- Utvikle Kimen litteraturfestival som regional identitetsmarkør
- Gjennomføre prosjektet «Litterær stolpejakt» med søkelys på forfattere fra fylket
- Være bidragsyter i formidlingen av Ibsen og i etableringen av det nasjonale Ibsen-formidlingsenteret Sølvåren
- Delta i minst to fylkesdekkende fysiske aktivitetsprosjekter
- Revidere kartet «Jakt i skjærgården» og utvikle kart for jakt i innlandet
- Utvikle Ung Kultur Møtes til et helårig tilbud
- Bidra til rekruttering innenfor ulike tradisjonsuttrykk, slik som folkemusikk, folkedans og tradisjonshåndverk, i samarbeid med relevante aktører
- Samarbeide om idrettens festaften
- Utrede muligheten for årlige markeringer av FN-dagen for frivillighet, friluftslivets uke og kulturlivet i fylket
- Styrke regionale kompetancesentre og kulturaktører som talentutviklere og visningsarenaer
- Bidra til å utvikle kulturskolenes fordypningsprogrammer (talentutvikling) i samarbeid med relevante aktører

Kulturprogram for hele livsløpet

Den kulturelle skolesekken gir et profesjonelt kulturtildbud til alle skoleelever. Kulturprogrammet for bedrifter gir ansatte kulturopplevelser på arbeidsplassen. Den kulturelle spaserstokken har kulturprogram for innbyggere over 67 år. I løpet av strategiperioden skal fylkeskommunen utrede muligheten for et kulturprogram til barnehagebarn i fylket.

Ung Kultur Møtes

Ung Kultur Møtes (UKM) er Norges største visningsarena og møteplass for ungdom. UKM fremmer og utvikler ung kultur lokalt og regionalt, gjennom mange små lokale festivaler og gjennom årlige mønstringer og fylkesfestivaler. Alle kulturuttrykk er velkomne. Gjennom UKM får ungdom erfaringer de kan ta med seg videre som artister, arrangører, forfattere, journalister, kunstnere, ledere og produsenter.

Regionale kompetansesentre

Fylkeskommunen støtter og samarbeider med flere forskjellige kompetansesentre innen dans, film, kunst, musikk og toppidrett. Sentrene har unik kompetanse og fagressurser til å ivareta og utvikle talenter og miljøer i fylket. De gjennomfører kompetansehevende tiltak og bidrar til å utvikle de ulike kulturområdene.

Høstingsbasert friluftsliv

Vestfold og Telemark har rike naturressurser i form av vilt, fisk, sopp og bær. Høsting og sinking er viktig i et folkehelse- og miljøperspektiv, for å bevare høstingstradisjoner og hente ut råvarer av høy kvalitet fra naturen. Fylkeskommunen har ansvar for å forvalte innlandsfisk og vilt i fylket og arbeider for å øke rekrutteringen til fritidsfiske og jakt.

ARENAER

Hovedtemaet arenaer inkluderer både fysisk og ikke-fysisk infrastruktur på kulturområdet.

Den fysiske infrastrukturen omfatter arenaer der kulturaktivitet utøves, slik som idrettsanlegg, kulturhus, natur- og friluftsområder, områder for egenorganisert aktivitet og visningssteder. Ferdsselsårer til lands og til vanns (og i lufta med) er viktige elementer i den fysiske infrastrukturen. Bibliotekene i kommunene og på de videregående skolene er arenaer for litteratur, ytringsfrihet og offentlig samtale. Fylkets fribyer er arenaer for forfulgte forfattere. Arkiver og museer er arenaer for kunnskapsproduksjon og formidling og forvaltere av det regionale kollektive minnet. Kulturminner og kulturmiljøer er infrastruktur som formidler historien vår. Barnehager, skoler og utdanningsinstitusjoner er arenaer for formidling og opplevelse av kultur, blant annet gjennom Den kulturelle skolesekken. Lokaler og institusjoner for produksjon, opplæring, øving og formidling er arenaer som danner grunnmuren for mye av aktiviteten på kulturområdet. Havner, kollektivknutepunkter, gang- og sykkelveier, veier og parkeringsmuligheter er fysisk infrastruktur som sikrer tilkomst til arenaer for kulturaktivitet. Den ikke-fysiske infrastrukturen omfatter for eksempel digitale plattformer og rom og nettverk for kunnskapsdeling. Digitalisering og innovasjon fører til nye samhandlingsformer på tvers av bransjer, geografi og sektorer.

Mål

- Gode og tilrettelagte arenaer for å skape, utøve, vise fram og oppleve kultur av høy kvalitet
- Godt utbygd digital infrastruktur på kulturområdet
- Infrastruktur som fremmer bærekraftig kultur- og naturbasert reiseliv
- Attraktive anlegg og områder for fysisk aktivitet i nærmiljøet som er tilgjengelige for alle
- Nasjonale visningsarenaer i fylket
- Vestfold og Telemark er et foregangsfylke for grønne idrettsarenaer

Tiltak

- Bidra til å utvikle de konsoliderte museene som kulturarenaer
- Videreutvikle formidlingen og servicetilbudet langs Tunsbergleden
- Delta i planlegging av nybygg og i rehabilitering av kultur- og undervisningsbygg for å gjøre dem til gode arenaer for kultur som også ivaretar frivillighetens behov
- Arbeide for bærekraftig planlegging, utforming, bygging og drift av idretts- og friluftslivsanlegg
- Videreføre tilskuddsordningen for planlegging av større regionale og interkommunale idrettsanlegg
- Stimulere til bruk av alternative muligheter for innfyll i kunstgressbaner gjennom to til tre forsøksbaner med mer miljøvennlig innfyll
- Etablere en digital kunstdatabase som formidler kunst i fylkeskommunalt eie
- Videreutvikle Østersdugnaden og bidra til at den blir en nasjonal ordning
- Forenkle og samordne digitale søknadsskjemaer til fylkeskommunale tilskuddsordninger
- Videreutvikle Padleled Vestfold og Telemark og sørge for god fysisk og digital tilrettelegging
- Lede det nasjonale ferdsselsåreprosjektet i fylket
- Videreutvikle og bidra til nasjonale og regionale konsortieløsninger på bibliotekområdet
- Utrede muligheten for å etablere en nasjonal visningsarena for Den kulturelle spaserstokken
- Videreutvikle Marked for Musikk, Marked for Scenekunst og Kimen litteraturfestival som nasjonale visningsarenaer
- Bidra til gode medvirkningsprosesser i utformingen av nye aktivitetsanlegg i nærmiljøet
- Utvikle gode arenaer for opplæring, kunnskapsdeling og erfaringsdeling for kulturfrivilligheten
- Etablere og utvikle et regionalt nettverk for arrangører i samarbeid med relevante aktører

Nasjonal satsing på ferdsselsårer

Arbeidet med friluftslivets ferdsselsårer som stier, løyper og turveier, er en nasjonal satsing. Målet er å øke tilgjengeligheten til viktige ferdsselsårer i nærheten av der folk bor. Fylkeskommunen har regionalt prosjektlederansvar for satsingen og samarbeider tett med kommuner og friluftslivsorganisasjoner.

Padleled Vestfold og Telemark

Padleled Vestfold ble åpnet i 2018 og består av 622 kilometer graderte og tilrettelagte padleruter. Nå arbeides det med å utvide padleleden til alle kystkommunene i Vestfold og Telemark og Telemarkskanalen. Padleled Vestfold og Telemark skal synliggjøre gode padleruter, trygge farvann og parkerings- og overnattingsmuligheter.

Tunsbergleden

Tunsbergleden er 19 mil pilegrimsled turmerket fra Larvik til Bærum. Den går gjennom byer, skoger og varierte kulturlandskap før den ender ved Gudbrandsdalsleden fra Oslo til Trondheim. Tunsbergleden har status som europeisk kulturvei og del av de nordiske St. Olavsvegene som alle ender ved Nidarosdomen. Pilegrimsvandring er et voksende, grønt turismesegment som tilrettelegger for varierte kultur- og naturopplevelser og bidrar til god folkehelse.

Regionale idrettsanlegg

Idrettsanlegg med regional betydning er anlegg som brukes av innbyggere på tvers av kommune-grenser, og som ikke finnes eller som det ikke er behov for i hver kommune.

Østersdugnaden

Østersdugnaden legger til rette for å fjerne den skarpe stillehavsostensen fra strender og viktige friluftslivs- og naturområder i fylket. Østersdugnaden er et samarbeid mellom fylkeskommunen, Statsforvalteren og frivillige organisasjoner.

INTER- NASJONALISERING

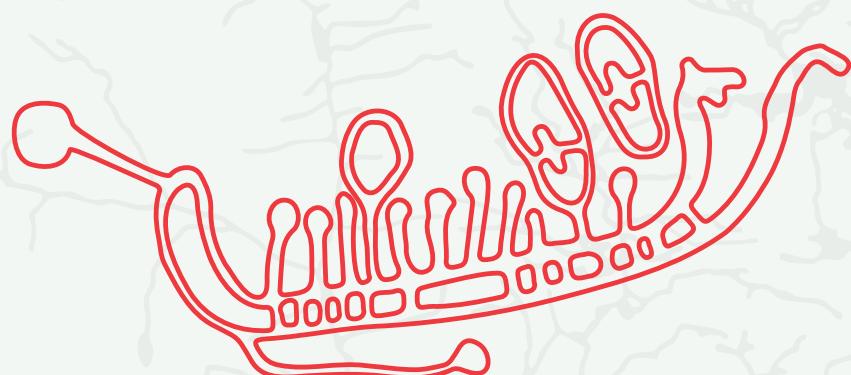
Gjennom å være orientert ut mot verden vil fylkeskommunen stimulere til økt internasjonalisering. Ved å vektlegge internasjonale analyser, forskning og trender ser vi hvilke globale faktorer som virker inn på faglig praksis på kulturområdet. Vi møter et stadig økende behov for å tenke globalt. Det gjelder både når vi skal ta til oss nye impulser, gjennom en stadig økende internasjonalisering av fylkets befolkning, og når vi skal løfte norsk kultur ut på globale kulturarenaer. Gjennom deltagelse i internasjonale nettverk, prosjekter og samarbeid bidrar fylkeskommunen til kulturutveksling på tvers av landegrenser. Fylkeskommunen skal gjennom sin virksomhet på kulturområdet bidra til å oppfylle FNs bærekraftsmål.

Mål

- Fylkeskommunen er en attraktiv partner i internasjonale prosjekter og samarbeid
- Globale impulser preger utviklingen på kulturområdet
- Kvaliteten på kulturtilbudet er hevet gjennom deltagelse i internasjonale nettverk
- Fylkeskommunen bidrar til internasjonal kunnskapsproduksjon og kulturutveksling
- Utvalgte fyrtårn er synlige internasjonalt

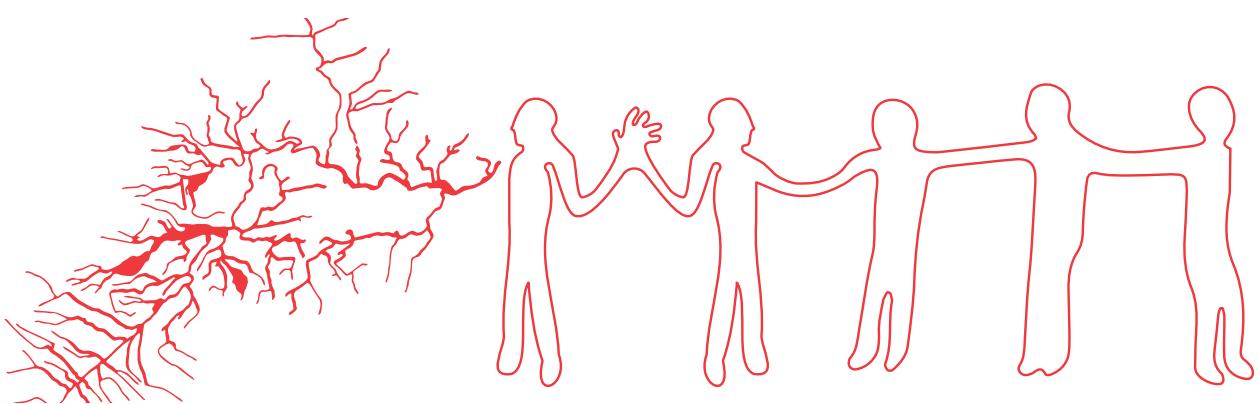
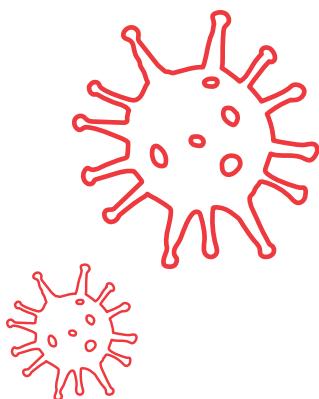
Tiltak

- Delta i minst to internasjonale FoU-samarbeid på kulturområdet
- Jobbe nettverksbasert med internasjonale kunnskapsmiljøer og delta i internasjonale organisasjoner
- Delta på aktuelle internasjonale konferanser og workshops
- Arbeide for økt deltagelse fra fylket i internasjonale prosjekter og samarbeid for å utvikle og forbedre det regionale kulturtildelingsutvalget
- Publisere forskning og resultater av faglig arbeid i internasjonale tidsskrifter og på digitale plattformer rettet mot et internasjonalt publikum
- Søke internasjonale midler til kulturfaglig utviklingsarbeid i samarbeid med relevante aktører
- Fremme tradisjonshåndverk og tradisjonsmaterialer overfor videregående opplæring og fagskoler gjennom internasjonalt samarbeid
- Gjennomføre et utviklingsprosjekt for kunstopplevelser i skolen gjennom EU-prosjektet The WOW Experience
- Utvide fribyordningen med minst to kommuner
- Gjennomføre prosjektet World Heritage Volunteers
- Jobbe for å etablere et kompetansesenter for UNESCO Verdensarv
- Videreutvikle samarbeidet med Midtvesten (USA), Hubei-provinsen (Kina) og Kaunas (Litauen) for å fremme kulturutveksling
- Styrke Marked for Musikk og Ung Kultur Møtes gjennom deltagelse i Jeunesses Musicales International, komiteer og nettverk
- Øke bibliotekenes kompetanse på medvirkning og fasilitering gjennom Erasmus+-prosjektet Facilitation Academy 2 – focus on libraries and learning spaces
- Delta i samarbeid om Ibsen-jubileet 2028
- Utrede muligheten for å delta i Freemuseordningen for å støtte opp om forfulgte musikere
- Legge til rette for internasjonalisering og internasjonal markedsføring av store kulturarrangementer

Friby- og Freemuseordningen

Gjennom Friby- og Freemuseordningen får forfattere, avistegnere, bloggere og musikere beskyttelse mot forfølgelse. Per 2021 er det 70 fribyer i verden. 17 av disse ligger i Norge, og 4 av dem igjen i Vestfold og Telemark (Bø, Horten, Larvik og Skien).

Illustrasjoner ved Izabela Zolcinska, f. 1975. Zolcinska er utdannet ved kunstakademiet i Poznań i Polen og bosatt i Holmestrand.

